

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Duæ Scholasticorum opiniones. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Ad tertium dicendum quod naturale est angelo, quod conuertatur motu dilectionis in Deum, secundum quod est principium naturalis esse. Sed quod conuertatur in ipsum, secundum quod est obiectum beatitudinis supernaturalis: hoc est ex amore gratuito, à quo auerti potuit peccato.

Ad quartum dicendum quod peccatum in actu liberi arbitrij contingit esse dupliciter. Vno modo ex hoc, quod aliquod malum eligitur: sicut homo peccat eligendo adulterium, quod secundum se est malum. Et tale peccatum semper procedit ex aliqua ignorantia, vel errore. Alioquin id, quod est malum, non eligeretur, ut bonum. Errat quidem adulter in particulari, eligens hanc delectationem inordinati actus quasi aliquod bonum ad nunc agendum, propter inclinationem passionis, aut habitus: etiam si vniuersali non erraret, sed veram de hoc sententiam teneat. Hoc autem modo in angelo peccatum esse non potuit: quia nec in angelis sunt passionibus: quibus ratio, aut intellectus ligetur, ut ex supradictis patet: nec iterum primum peccatum habitus præcedere potuit ad peccatum inclinans. Alio modo contingit peccare per liberum arbitrium, eligendo aliquid quod secundum se est bonum, sed non cum ordine debitæ mensuræ, aut regulæ: ita quod defectus inducens peccatum sit solum ex parte electionis, quæ non habet debitum ordinem, nisi ex parte rei electæ: sicut si aliquis eligeret, non attendens ad ordinem ab Ecclesia institutum. Et huiusmodi peccatum non præcigit ignorantiam, sed absentiam solum considerationis eorum quæ considerari debent. Et hoc modo angelus peccauit conuertendo se per liberum arbitrium ad proprium bonum absque ordine ad regulam diuinæ voluntatis.

CONCLVSIO est affirmans, & de fide, ut constat ex iisdem locis, in quibus dicitur, demones peccasse Ioan. 8. ille (scilicet diabolus, homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Quem locum fufius tractauimus disp. 227. c. 3. S. Thom. probat ex illo Iob. 4. Et in Angelis suis reperit prauitatem. Circa quem locum multa diximus supra disp. illa citata cap. 4.

DISPV. CCXXXI.

An fieri possit à Deo creatura aliqua rationalis *Αναμάρτητος*, hoc est impeccabilis.

Deus Scholasticorum opiniones. cap. 1.

Nullam creaturam rationalem impeccabilem, & sine libertate esse posse, auctoritate probatur. cap. 2.

Fundamentum rationum præcedentis sententiæ. cap. 3.

Contra secundam sententiam opinio præcedens ratione confirmatur. cap. 4.

Contra primam sententiam eadem opinio ratione probatur. c. 5.

Praefens controuersia non est, an possit natura aliqua rationalis gratia Dei effici impeccabilis: de hoc enim alibi disputandum est. Primum quidem, an potentia & libertas peccandi impediantur in humanitate per unionem cum Deo substantialem tractandum est 3. part. quæst. 15. art. 1. idem an beati virtute visionis claræ Dei perpetuo impediuntur, ut peccare nequeant, videbimus 1. 2. q. 4. art. 4. Postremo, an possit alio modo, quam per visionem claram Dei, vel per unionem libertatis nostra impediri, nempe diuina prædicatione, supra disseruimus disputat. 99. cap. 3. & disp. 90. cap. 2. ad confirmatis quoque in gratia, an habeant necessitatem non peccandi mortaliter, & qua ratione dicantur in gratia confirmati, dictum à nobis est in disputatione illa 90. c. 2. Superest igitur solum controuersia, an creatura aliqua rationalis nullo ex prædictis modis gratiæ, sed suapte natura possit à Deo creati impeccabilis, hoc est, sine libertate & potentia peccandi: in qua quidem questione varia fuere Scholasticorum placita, ex quibus duo in hoc capite referemus, ut sequenti virore sententiam exponamus.

Prima igitur opinio sit eorum, qui docent, posse produci creaturam rationalem, quæ sit suapte natura impeccabilis circa materiam virtutis, & finis naturalis: non tamen circa finem & materiam virtutis supernaturalis ordinis. Ita docuit Durandus in 2. distinctione 22. questione 1. imo angelos fortasse talis naturæ productos esse affirmat: id quod & ex ratione illius manifeste colligitur, & in 2. distinctione 6. quæst. 1. numero 16. aperte pronuntiat: cuius sententiam amplectuntur Capreolus in 2. distinctione 22. quæst. vltima. art. 1. principia, & Caietanus in hoc art. 8. Circa consequentiam aduertit Indicatio Ferrarientis 3. contra gentes cap. 109. h. Ratio vero Durandi, in quam consensus Capreoli, & Caietani concedens quiddam ea contendit probare, est huiusmodi. Id, unde in creatura rationali nascitur peccatum, est defectus in intellectu vel erroris, vel inconsiderantia: sine hoc autem impossibile est esse defectum in voluntate, ut ex communis sensu Scholasticorum probabimus 1. 2. quæst. 77. art. 2. angelus autem adeo perspicax est intellectus, ut circa finem naturalem, & virtutem moralem eiusdem ordinis similem defectum habere nequeat: siquidem nec errorem, nec inconsiderantiam habere potest: ergo neque circa talem materiam potest peccare. Porro autem angelum non posse pati talem defectum in intellectu circa illa obiecta, probat Durandus. Quia si fieri inter corporea gradus constituuntur, ita debent constitui inter spiritualia, atque inter corporea aliquid est, quod in sua operatione non deficiat, nec deficere potest, sed tam in substantia, quam in operatione perfectum semper est, nempe creatura: ergo in spiritualibus debet esse aliqua eorum, nepe pure spiritualis, ut angelus, quæ in sua substantia, & operatione defectum pati non possit. Ceterum quamlibet creaturam & pure spiritum, circa finem suum supernaturalem, & circa virtutes illius ordinis deficere posse contraria ratione demonstrat. Quia circa hæc omnia potest procedere defectus in intellectu angelis, vel per errorem, vel per inconsiderantiam. Cuius enim huiusmodi intellectus

intelligat, & consideret Angelus lumine supernaturali, ex altioribus principijs, quam naturalibus: facillè circa illa deficere potest. Nam circa illa non alio modo se habet intellectus Angeli, quàm se habet noster circa spiritalia, & naturalis ordinis, circa quæ mille defectus quotidie habet. Ad hanc rationem alludere videtur S. Thom. 3. contra gentes capite 110. cum respondet ad primam rationem, quæ capit. 109. contendeat probare, Angelos peccare non potuisse, quia in eorum intellectu error, aut defectus esse nequit. Respondet enim, eos peccasse ex inconsiderantia superioris boni intelligit sane supernaturale, quod est ordinis superioris.

Secunda opinio est *Gabriels in 2. dist. 23. artic. 1. & 2.* qui asserit, duplicem esse posse voluntatem rationalem: vnâ, quæ libere ab obiecto moueatur: & hoc modo non posse creari impeccabilem, quia id esset contra rationem libertatis, quæ in vtramque partem flecti potest: alteram, quæ necessario ab obiecto moueatur, etiam si obiectum per rationem, & intellectum ei proponatur: hoc autem modo produci posse creaturam rationalem impeccabilem, quia nulla creatura sine libertate peccare potest. Hanc sententiam prius tradiderat *Ocam in 1. d. 4. q. 4. quest. 1. ad 1. dubium*, ubi existimat probabile, posse produci angelum, aut hominem alterius speciei ab eo, qui productus est, qui peccare nequeat. Eundem sequutus est *Maier in 2. d. 2. q. 3. quest. 2. concl. 4. & 5.* ita tamen, vt homo, aut Angelus alterius speciei impeccabilis esset, quia sine libertate crearetur. Confirmari autem potest testimonio *August. cuius sententiam refert Magister in 1. distinct. 44. capit. 2.* his verbis: *Talem Deum potuit hominem fecisse, qui non peccare posset, nec vellet: & si sic fecisset, quis dubitat, eum meliorem fuisse?* Huic etiam opinioni adspiciuntur, qui hac nostra ætate docent, posse produci creaturam aliquam rationalem, cui lumen gloriæ, & videre clare Deum, sit connaturale, sic enim & gratia esset illi connaturalis.

CAPVT II.

Nullam creaturam rationalem impeccabilem, & sine libertate esse posse, auctoritate probatur.

MHI adeo semper placuit communis sententia, quæ affirmat, nullam creaturam rationalem creari posse impeccabilem, vt oppositâ nullo fundamento probabili niti existimauerim, cum neque auctoritate aliqua Patrum, neque leui etiam ratione Theologica suaderi possit. Dico autem nullam creaturam rationalem posse esse impeccabilem absolute respectu etiam finis, & virtutis supernaturalis: nam circa finem naturalem, & virtutes morales, & naturales peccare posse, ita verius, & probabilius existimo contra *Capreolum*, *Caictanum*, & alios primæ opinionis, & capite sequenti probabo, vt illorum sententiam non iudicem tam leuiter fundatam, sicut est opinio *Gabriels*, & aliorum Nominalium. Hanc igitur opinionem vniuersè intellectam ex Scholasticis Doctoribus expresse tradiderunt *sanctus Thomas* & recentiores Thomistæ in hoc articulo *Scotus in 2. distinct. 23. q. 1. Bassolis q. 1. artic. 3. Richard. artic. 1. q. 1. artic. 4.* id quod etiam docuerat d. 6. *Vasques in 1. part. tom. 11.*

q. 1. sequitur etiam *Aegidius d. illa 23. q. 1. art. 1. Carthusianus q. 1. circa finem*. Allegari deinde pro eadē sententia potest *Bonauent. eadem dist. 23. art. 1. q. 1.* inquit enim, Deum fecisse hominem expugnabilem, nec voluisse ipsum in bono confirmare, vt ipse homo experiretur, solum Deum esse, qui nec expugnari nec deficere potest, sentit ergo, non posse aliquid fieri præter Deum, qui peccare non possit. Idem docet *Holcot in 2. q. 2. a. 6. ad argum. dubij 3. Hervaeus in d. 5. q. 1. art. 1. & d. 7. q. 1.* His etiam annu-mera *Alexand. 2. p. q. 91. memb. 1. art. 2. §. 3.* qui quamuis doceat fieri posse à Deo potentia absoluta creaturam rationalem impeccabilem: intelligit tamen per gratiam, non per naturam. Cæterum ex his Doctoribus nullus est, præter *Scotum*, qui expresse dicat, fieri non posse creaturam rationalem, quæ circa finem suum naturalem peccare nō possit. Sed neque aliquis est, qui oppositum affirmet. *Scotus* vero aperte contra *Durandi* sententiam pronuntiat, voluntatem creatam in pura natura non posse esse immutabilem in malum peccatum, & plane intelligit circa præcepta, naturalia, & finem naturalem: id quod de Angelis productis non obscure asserit *Paludanus in dist. 50. qu. 1. art. 2. circa finem*. Quod si de angelis productis hoc est asserendum: de quacunque creatura, quæ possit à Deo produci, idem etiam dicendum videtur: cum sit eadem omnium ratio. Atque ex rationibus Doctorum, quos in hoc c. pro hac sententia allegauimus id etiam non obscure colligitur.

Confirmari autem potest primum testimonijs Patrum, deinde ratione primum quidem *Ambros. libro tertio de fide ad Gratianum capite secundo post medium* probat, soli Deo conuenire immortalitatem: quia solus non potest peccare: creatura vero immortalitatem non conuenire, quia mori potest per peccatum. Idem docet *Elias Greifus in oratione 3. Nazianzeni, quæ est prima Apologia in Italianum*, in illa verba, *Ad hac quomodo, &c.* Atqui immortalitas vera, quæ est proprium Dei attributum, nulli creaturæ, etiam possibili, conuenire potest: ergo nec immutabilem esse per peccatum. Deinde *Hieronymus in magnis Commentarijs Epistolæ ad Galatas capite 6. statim in principio* inquit: *Sciens Paulus excepta Trinitate, omnem creaturam, licet non peccet, tamen peccare posse, &c.* Et in Epistola 146. ante finem explicans illud *Psalm. 14. Non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens*, inquit data opera dixisse, *omnis viuens*, non autem, *omnis homo*, vt omnes homines, & angelos comprehenderet. Subiungit vero deinde. *Solus Deus est, in quem peccatum non cadit: cætera, cum sint liberi arbitrij, iuxta quod homo ad imaginem & similitudinem Dei factus est, in vtramque partem possunt suam flectere voluntatem.* Tandem in hunc sensum explicat illud 1. ad *Timotheum. 1.* ubi Deus dicitur immortalis, nempe hac ratione Deo tributa immortalitate, dicebat *Ambrosius*, quia nec per peccatum mutari potest. Neque refert quod his locis solum loquatur *Hieronymus* de hominibus, & Angelis, qui creati sunt: nam ex ratione ipsius plane sequitur, nullum angelum, nullamque creaturam rationalem posse creari, quæ in vtramque partem virtutis & peccati flecti non possit: siquidem omnis creatura rationalis ad imaginem, & similitudinem Dei creari debet hoc ipso, quod rationalis est, ac proinde libera. Quare cum inquit *Hieronymus*, lo-

Kkk Iuxta